

Standpuntennotitie

Delft, 20 juni 2017

Aan : Commissie Economische Zaken Tweede Kamer, t.a.v. mw. Annemarijke de Vos
Betreft : Rondetafelgesprek gasaansluitplicht

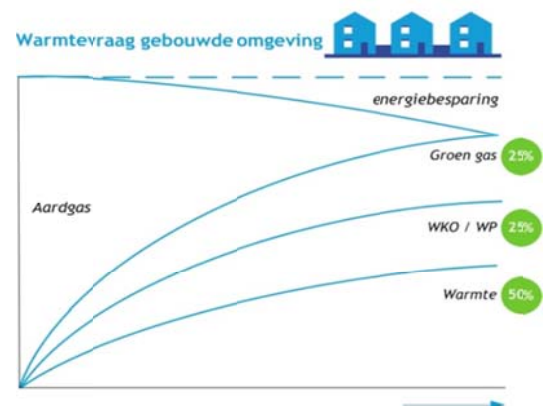
Ter voorbereiding op het rondetafelgesprek gasaansluitplicht heeft u gevraagd om onze standpunten op dit dossier schriftelijk te mogen ontvangen. Hierbij komen we aan uw verzoek tegemoet.

Verbreden gasaansluitplicht is goede stap

Uitgaand van de klimaatdoelstellingen van Nederland (80-95% CO₂-reductie in 2050, energieneutrale gebouwde omgeving) is het duidelijk dat Nederland een volledige transformatie in haar woningvoorraad staat te wachten. Bovenstaande doelstellingen zijn niet te halen wanneer aardgas nog wordt gebruikt in een sector als de gebouwde omgeving, waar alternatieven ruim voorhanden zijn. Dit betekent dat iedere woning moeten worden voorzien van een alternatieve warmtebron, met een installatie- en isolatieniveau passend bij deze optie. Hierbij hebben wij het over alle 7,5 miljoen woningen met een aansluiting aardgas (94% van alle woningen). Tot aan 2050 is dit een opgave van ca. 230.000 woningen per jaar.

CE Delft heeft berekeningen uitgevoerd waaruit blijkt dat als alle kosten worden meegenomen, dus niet alleen de brandstof maar ook de isolatie, gebouw-installaties, de infrastructuur voor gas/elektriciteit of warmte, met de huidige kennis en kosten, de goedkoopste opties om klimaatneutraal te verwarmen zijn (exclusief belastingen):

- energiebesparing in alle gebouwen (gemiddeld over alle gebouwen circa 25% reductie, waarvan een deel nul-op-de-meter-woningen);
- duurzame warmtelevering met grote en kleine systemen die ongeveer de helft van de gebouwen van warmte/koude voorziet;
- groengas in een kwart van de gebouwen;
- elektrische warmtepompen in het resterende kwart.

De exacte verdeling is afhankelijk van kenmerken van de gebieden waar de gebouwen staan (hoe dicht is het bebouwd, lokale warmtebronnen), van de gebouwen zelf (oud, monument, gestapeld/grondgebonden, groot/klein) en vraagt regionaal maatwerk. Voor nieuwbouwgebieden ligt gebruik van groengas niet voor de hand, er zijn goedkopere manieren om klimaatneutraal verwarmen te bereiken in dit soort gebouwen.

Met deze transformatie in het achterhoofd is het duidelijk dat een gasaansluitplicht achterhaald is. Zeker voor nieuwbouw, want dit vergroot bovenstaande opgave enkel. Bovendien verdient geen enkel aardgasnet, met een afschrijftermijn van ca. 40 jaar, zich nog terug voor de termijn benoemd in de klimaatdoelstellingen.

Het is daarom goed om te zien dat minister Kamp komt met een aanpassing van de Gaswet om deze aansluitplicht te versoepelen. Echter, gasaansluitingen blijven met deze wijziging wel de 'standaard'.

De bevoegdheid om te besluiten over de toekomstige invulling van de warmtebehoefte bij nieuwbouw wordt bij de gemeenten gelegd. Kort samengevat bestaat bovenstaand voorstel uit *aardgas, tenzij*. Het zou, gezien de opgave, logischer zijn om te kiezen voor een *geen aardgas, tenzij* beleid. Overigens is het uit deze brief nog niet duidelijk hoe de keuze voor een alternatieve warmtevoorziening onderbouwd dient te worden. Dat missen we in de brief van de minister.

Strategie voor CO₂-neutraal in 2050 opnemen in gemeentelijke omgevingsvisies

Uit eerdere studies van CE Delft blijkt dat de alternatieven voor aardgas een sterk lokale component kennen¹. Minister Kamp erkent dit in zijn kamerbrief, en legt de bevoegdheid om alternatieven voor te schrijven bij gemeenten. Om het effect van deze maatregelen te maximaliseren zal de Rijksoverheid gemeenten moeten stimuleren om hun nieuwe rol in te gaan vullen en hun visie op het gebied van de energietransitie te concretiseren. Dit kan bijvoorbeeld door in de omgevingsvisie een visie op de verwarmingstechniek van gebouwen in 2050 een verplicht onderdeel te laten zijn, en gemeenten hierbij te ondersteunen met kennis en expertise. Als vast onderdeel van het omgevingsplan zouden gemeenten per wijk moeten laten zien welke bronnen van warmte voorzien worden voor nieuwbouw, opdat marktpartijen gebruik kunnen maken van de voorgestelde aanpassing in de Gaswet.

Klimaatneutraal is nog steeds duurder dan aardgas

Ook al is een elektrische warmtepomp (groot of klein) of een warmtenet de goedkoopste manier om klimaatneutraal nieuwe gebouwen te verwarmen, toch zien wij in de praktijk bij onze gemeentelijke opdrachtgevers dat deze opties het verliezen van verwarmen met aardgas. Beseft moet worden dat de incentives om nu al klimaatneutraal te bouwen gering zijn en kostbaarder dan verwarmen met aardgas. Deze kosten liggen zowel in aanschaf, als in extra tijd die nodig is voor de organisatie van een nieuwe warmteoptie. Het is aan de Rijksoverheid om gelijktijdig met het versoepelen van de aansluitplicht er ook voor te zorgen dat aardgas niet meer kan concurreren met klimaatneutraal verwarmen.

Maak vaart met aardgasloze bestaande bouw

De wijziging van de aardgasplicht is enkel van toepassing op aardgasaansluitingen voor nieuwbouw. In de brief wordt vermeld dat er wordt toegewerkt naar een techniekneutraal recht op warmte. Dit recht zal op een later moment worden uitgewerkt. CE Delft geeft hierbij aan dat ieder jaar waarin de opgave van 230.000 woningen niet gehaald wordt de opgave voor de resterende jaren groeit. Het is daarom tijd om ook op dit gebied snel aan de slag te gaan, en hierbij een learning-by-doing mentaliteit te hanteren. Het Rijk zou hierbij bijvoorbeeld middels een achtervangconstructie de grootste risico's bij deze spannende ontwikkelingen kunnen afdekken. De green deal aardgasvrije wijken is hierbij een eerste stapje, waarbij het Rijk de mogelijkheden voor experimenten moet maximaliseren. Het veranderen van de concurrentiepositie van verwarming met aardgas is echter de allerbelangrijkste drempel die moet worden weggenomen.

Graag lichten we deze punten toe tijdens de bijeenkomst op 27 juni.

Met vriendelijke groet,
Jasper Schilling
Benno Schepers
Frans Rooijers

¹ Zie bijvoorbeeld www.ce.nl/publicatie/op_weg_naar_een_klimaatneutrale_gebouwde_omgeving_2050/1638